

Uit: Verheerlykt Vlaandre II deel I

*Antonius Sanderius**

**Boek oorspronkelijk uitgegeven 1641-1644*

Heerlykheid van Kuerne

Deze is mede aan de overzyde der Leye, doch op den oever van de rivier niet verre van Kortryk, en in een zeer vermaakelyken oord gelegen, wordende het gebied van Kuerne door de gemelde rivier bespoelt, of doorsneden. Dit goed is voormaals door den Koning van Vrankryk geschonken aan het aloud en adelyk geslacht van Tollenaar 't welk in Vlaandre al voor eenige eeuwen vermaard is geweest; mits men in de Staats-schriften van Gendt op het jaar 1302 leest van eenen Goswyn van Tollenaar, leraar, en op 1401, van Rogier van Tollenaar, die met Margreet van Maldegheem getrouwt was. Voorts word van Gillis van Tollenaar op het jaar 1382 en van Willem van Tollenaar die Margreet van Mesnil, dochter van den heer van Rosimbos trouwde op het jaar 1387, melding gedaan. Aleyde, huisvrouw van eenen anderen Willem van Tollenaar verkocht in 1243, met toestemming van Beatrix van Kortryk, huisvrouw van Willem, prins van Vlaandre, aan den abt van St. Baafs-klooster, eenige huizingen en landeryen, in het kerspel van Poteghem gelegen; en in 1200 deden Steven en Eilbode van Tollenaar eene vereering van St. Maartens-klooster te Ypren, zoo als uit de schriften van dat klooster blykt. In 1388 trouwde Gerard van Tollenaar met Isabelle van Borluut; in 1406 wierd hy door Joan, Hertog van Bourgonie, tot maarschalk van den prins van Charolois verklaart, en in 1419 wierd hy schenker van de gemalin van Philips den Goeden; en eindelyk wierd hy uit aanmerking van zyne byzondere diensten, door den gemelden prins boven zyne gewoonelyke wedde, met een jaargeld van twee duizend dalers beschonken. Zyne zoonen waren Daniel en Joan van Tollenaar, welke laatstgemelde zich met Margreet van Steenhuize, die in 1370 in haar eerste huwelyk met Gerard van Deskornaix getrouwt was geweest, in den echt verbond, en hy haar verwekte Gerard van Tollenaar, van wien hiervooren gesproken is. In 1314 was Gerard van Tollenaar, en in 1386, Rogier van Tollenaar, bestierder van de stad Kortryk. In 1385 kocht Gerard van Tollenaar, van Joan van Lembeke, en zyne huisvrouw Beatrix de heerlykheid van Nieuwlande in de voorstad van Kortryk gelegen, welke hy als een leen van Daniel van Halewyn, heer van Drongene en Ansbeke, bezat; en in 1434 kocht Daniel van Tollenaar, van deselfde broeder Gerard, het leenhof van Steeland, by Kortryk. Ook leest men van eene Kattryn van Tollenaar, die met den heer Van der Meeren getrouwt was. Van dit geslacht bevinden zich tegenwoordig, te weten in 1641, nog in het leven, Joan de Tollenaar, burgemeester van Kortryk, en heer van Kuerne, en Jacob van Tollenaar heer van Tisry, die ten hwelijk heeft Maria van Vicq, dochter van Lodewyk, heer van Watermeulen.

Heerlykheid van Nieuwenhuize

In het kerspel van Kuerne, aan de oversyde der Leye, ontmoet men ook de heerlykheid van Nieuwenhuize, die mede door haar eigen schepenen bestiert word, en negen andere leengoederen onder haar heeft. Tegenwoordig behoort deze heerlykheid aan Philips van Bersaques, hebbende Willem van Besaques, (2 schijfwijzen van naam), deeken van Kortryk, dezelve gekocht. Voormaals heeft ze verscheide eigenaars gehad, namelyk Maarten van Hornes, baanderheer van Gaasbeek, en veele andere heeren uit de geslachten van Bavinkhove, Van der Gracht, Scardauwe, Wielant en Brand. Zelfs zyn de monniken der abdye van St. Baaf van ouds in bezit daarvan geweest; doch ten tyde der Noormannen wierden zy genootzaakt na Vrankryk te vluchten, alwaar zy zich eenigen tyd in het klooster van Noyon onthielden, en uit erkenenis voor de weldaden welke zy aldaar hadden ontvangen, vereerden zy by hunne terugkomst, aan dat klooster verscheidene tienden in dat kerspel. De Kanonniken van Harlebeek bezitten ook zoo wel in dit als in het naburig kerspel van Hulst, zeer veele landeryen. Voor het overige ziet men hier de paleizen en erven van de heeren van Sciervelde, en van Julius Damant, die er groote voorrechten genieten.

Foto van Kasteel Nieuwenhuize